

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα [COM(2008) 820 τελικό]

(2009/C 229/01)

Ο ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 286,

το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως το άρθρο 8,

την οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών ⁽¹⁾,τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 45/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών ⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 41,

την αίτηση γνωμοδότησης σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 η οποία απεστάλη στον ΕΕΠΔ στις 3 Δεκεμβρίου 2008 από την Επιτροπή,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΑΚΟΛΟΥΘΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ:

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αίτηση γνωμοδότησης του ΕΕΠΔ

1. Η πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για

τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (εφεξής «η πρόταση» ή «η πρόταση της Επιτροπής») διαβιβάστηκε από την Επιτροπή στον ΕΕΠΔ προς διατύπωση γνωμοδότησης στις 3 Δεκεμβρίου 2008, σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001. Αυτή η αίτηση γνωμοδότησης θα πρέπει να αναφέρεται ρητά στο προοίμιο του κανονισμού.

2. Ο ΕΕΠΔ συνέβαλε στην πρόταση σε προηγούμενο στάδιο, η δε Επιτροπή, στο τελικό κείμενο της πρότασής της, έλαβε υπόψη της πολλά από τα σημεία που ο ΕΕΠΔ είχε θίξει κατά την προπαρασκευαστική διαδικασία.

Το πλαίσιο της πρότασης

3. Η πρόταση αποτελεί αναδιτύπωση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 343/2003 του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2003, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ⁽³⁾ (εφεξής «κανονισμός του Δουβλίνου»). Η πρόταση υποβλήθηκε από την Επιτροπή ως τμήμα της πρώτης δέσμης προτάσεων που αποσκοπούν στην εξασφάλιση υψηλού βαθμού εναρμόνισης στον τομέα αυτόν και καλύτερων προτύπων προστασίας για το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου, όπως ζητήθηκε με το Πρόγραμμα της Χάγης της 4ης και 5ης Νοεμβρίου 2004 και όπως εξαγγέλθηκε στο Σχέδιο Πολιτικής για το Άσυλο της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2008. Με το Πρόγραμμα της Χάγης, η Επιτροπή κλήθηκε να ολοκληρώσει την αξιολόγηση των νομικών πράξεων της πρώτης φάσης και να υποβάλει τις πράξεις και τα μέτρα της δεύτερης φάσης στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προκειμένου να εκδοθούν πριν από το 2010.

⁽¹⁾ ΕΕ L 281, 23.11.1995, σ. 31.⁽²⁾ ΕΕ L 8, 12.1.2001, σ. 1.⁽³⁾ ΕΕ L 50, 25.2.2003, σ. 1.

4. Για την πρόταση, πραγματοποιήθηκαν έντονες αξιολογήσεις και διαβουλεύσεις. Η πρόταση λαμβάνει υπόψη της ιδίως τα αποτελέσματα της Έκθεσης Αξιολόγησης του Συστήματος του Δουβλίνου, την οποία εξέδωσε η Επιτροπή στις 6 Ιουνίου 2007 ⁽¹⁾, και στην οποία εντοπίζονται διάφορες νομικές και πρακτικές ατέλειες του ισχύοντος συστήματος, καθώς και τα υπομνήματα που έλαβε η Επιτροπή από διαφόρους ενδιαφερομένους ως απάντηση στην Πράσινη Βίβλο σχετικά με το μέλλον του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου ⁽²⁾.

5. Ο πρωταρχικός στόχος της πρότασης είναι η βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος του Δουβλίνου και η εξασφάλιση υψηλότερων προτύπων προστασίας για τους αιτούντες διεθνή προστασία οι οποίοι υπόκεινται στη διαδικασία του Δουβλίνου. Επίσης, η πρόταση αποσκοπεί στην ενίσχυση της αλληλεγγύης προς τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες μεταναστευτικές πιέσεις ⁽³⁾.

6. Η πρόταση διευρύνει το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού του Δουβλίνου ώστε να περιληφθούν και οι αιτούντες επικουρική προστασία (και οι δικαιούχοι της). Η τροποποίηση αυτή είναι αναγκαία για να εξασφαλιστεί συνέπεια με το ενωσιακό κεκτημένο, και συγκεκριμένα την οδηγία 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους ⁽⁴⁾ (εφεξής «οδηγία αναγνώρισης»), με την οποία θεσπίστηκε η έννοια της επικουρικής προστασίας. Η πρόταση ευθυγραμμίζει επίσης τους ορισμούς και την ορολογία του κανονισμού του Δουβλίνου με τους ορισμούς και την ορολογία άλλων νομικών πράξεων στον τομέα του ασύλου.

7. Για να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα του συστήματος, η πρόταση καθορίζει ιδίως την προθεσμία για την υποβολή αιτημάτων εκ νέου ανάληψης και μειώνει την προθεσμία για την απάντηση σε αιτήματα πληροφοριών. Επίσης, αποσαφηνίζει τις ρήτρες παύσης της ευθύνης καθώς και τις συνθήκες και οι διαδικασίες για την εφαρμογή των ρητρών διακριτικής ευχέρειας (ανθρωπιστική ρήτρα και ρήτρα κυριαρχίας). Προσθέτει κανόνες για τις μεταφορές και διευρύνει τον ισχύοντα μηχανισμό επίλυσης διαφορών. Επίσης, η πρόταση περιέχει διάταξη για τη διοργάνωση υποχρεωτικής συνέντευξης.

8. Εξάλλου, και πάλι για να βελτιωθεί το επίπεδο προστασίας των αιτούντων, η πρόταση της Επιτροπής προβλέπει το δικαίωμα προσφυγής κατά απόφασης μεταφοράς καθώς και την υποχρέωση της αρμόδιας αρχής να αποφασίζει εάν η εφαρμογή της πρέπει να ανασταλεί ή όχι. Η πρόταση καλύπτει το δικαίωμα νομικής συνδρομής ή/και εκπροσώπησης, και το δικαίωμα γλωσσικής συνδρομής, υπενθυμίζει δε επίσης την αρχή σύμφωνα με την οποία ένα πρόσωπο δεν πρέπει να κρατείται μόνο διότι επιζητεί διεθνή προστασία. Τέλος, η πρόταση διευρύνει το δικαίωμα επανένωσης της οικογένειας και λαμβάνει υπόψη της ανάγκες των ασυνόδευτων ανηλίκων και άλλων ευάλωτων ομάδων.

Εστίαση της γνώμης

9. Η ανά χείρας γνώμη καλύπτει κυρίως τις τροποποιήσεις του κειμένου οι οποίες είναι σημαντικότερες από την άποψη της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα:

— διατάξεις που αποσκοπούν στην καλύτερη εφαρμογή του δικαιώματος ενημέρωσης, π.χ. διευκρινίστηκαν το περιεχόμενο, η μορφή και ο χρόνος παροχής πληροφοριών, και προτάθηκε η εκπόνηση κοινού ενημερωτικού φυλλαδίου,

— ένας νέος μηχανισμός για την ανταλλαγή των συναφών πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών πριν την εκτέλεση της μεταφοράς.

— χρήση του ασφαλούς δικτύου Dublinet για την ανταλλαγή πληροφοριών.

II. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

10. Ο ΕΕΠΔ υποστηρίζει τους στόχους της πρότασης της Επιτροπής, ιδίως δε τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος του Δουβλίνου και την εξασφάλιση υψηλών προτύπων προστασίας των αιτούντων διεθνή προστασία οι οποίοι υπόκεινται στη διαδικασία του Δουβλίνου. Επίσης, ο ΕΕΠΔ κατανοεί τους λόγους για τους οποίους η Επιτροπή αποφάσισε να αναθεωρήσει το σύστημα του Δουβλίνου.

11. Η εξασφάλιση ικανοποιητικού επιπέδου προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα συνιστά απαραίτητη προϋπόθεση για να εξασφαλιστεί και η ουσιαστική εφαρμογή και το υψηλό επίπεδο προστασίας άλλων θεμελιωδών δικαιωμάτων. Ο ΕΕΠΔ εκδίδει την παρούσα γνωμοδότηση έχοντας πλήρη επίγνωση της ευρείας διάστασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων της πρότασης, η οποία αφορά όχι μόνον την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αλλά και πολλά άλλα δικαιώματα υπηκόων τρίτων χωρών ή/και απάτριδων, όπως π.χ. το δικαίωμα ασύλου, το δικαίωμα ενημέρωσης κατά την ευρεία έννοια, το δικαίωμα επανένωσης της οικογένειας, το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής, το δικαίωμα ελευθερίας και ελεύθερης κυκλοφορίας, τα δικαιώματα του παιδιού ή τα δικαιώματα των ασυνόδευτων ανηλίκων.

12. Τόσο στην αιτιολογική παράγραφο 34 της πρότασης όσο και στην αιτιολογική έκθεση υπογραμμίζονται οι προσπάθειες που κατέβαλε ο νομοθέτης για να εξασφαλίσει την αντιστοιχία της πρότασης προς το Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Εν προκειμένω, η αιτιολογική έκθεση αναφέρει ρητά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και το δικαίωμα ασύλου. Στην αιτιολογική έκθεση τονίζεται επίσης ότι η πρόταση εξετάστηκε διεξοδικά για να εξασφαλιστεί ότι οι διατάξεις της συνάδουν πλήρως προς τα θεμελιώδη δικαιώματα που αποτελούν τις γενικές αρχές του κοινοτικού και το διεθνούς δικαίου. Ωστόσο, λόγω της αρμοδιότητας του ΕΕΠΔ, η ανά χείρας γνώμη εστιάζεται στις πτυχές προστασίας δεδομένων της πρότασης. Στη συνάρτηση αυτήν, ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για τη σημαντική προσοχή που δόθηκε στο θεμελιώδες αυτό δικαίωμα στο πλαίσιο της πρότασης, κρίνει δε ότι το εγχείρημα αυτό έχει ουσιαστική σημασία για την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας του Δουβλίνου με παράλληλη πλήρη τήρηση των απαιτήσεων για το σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

⁽¹⁾ COM(2007) 299.

⁽²⁾ COM(2007) 301.

⁽³⁾ Βλ.: Αιτιολογική έκθεση της πρότασης.

⁽⁴⁾ EE L 304 της 30.9.2004, σ. 12.

13. Ο ΕΕΠΔ σημειώνει επίσης ότι η πρόταση της Επιτροπής αποσκοπεί στην συνέπεια με άλλες νομικές πράξεις που διέπουν τη σύσταση ή/και τη χρήση μεγάλων ηλεκτρονικών συστημάτων. Συγκεκριμένα, ο ΕΕΠΔ επιθυμεί να τονίσει ότι τόσο ο επιμερισμός αρμοδιοτήτων όσον αφορά τη βάση δεδομένων όσο και ο τρόπος με τον οποίον το σύστημα εποπτείας διατυπώνεται στην πρόταση συνάδουν προς το πλαίσιο του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν II και του Συστήματος Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις.
14. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι παγιώνεται σαφώς ο εποπτικός ρόλος του, πράγμα που δεν συνέβαινε, για προφανείς λόγους, στο προηγούμενο κείμενο.

III. ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

15. Το άρθρο 4, παράγραφος 1 στοιχείο στ — ζ, της πρότασης ορίζει ότι:

«Μόλις υποβληθεί αίτηση διεθνούς προστασίας, οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών ενημερώνουν τον αιτούντα άσυλο για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, και ιδίως για:

στ) το γεγονός ότι οι αρμόδιες αρχές μπορούν να ανταλλάσσουν δεδομένα για αυτόν με μόνο στόχο την εφαρμογή των υποχρεώσεων που ανακύπτουν από τον παρόντα κανονισμό·

ζ) την ύπαρξη δικαιώματος πρόσβασης σε δεδομένα που τον αφορούν και το δικαίωμα να ζητά διόρθωση ανακριβών δεδομένων που τον αφορούν ή διαγραφή δεδομένων που τον αφορούν τα οποία υπέστησαν παράνομη επεξεργασία, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος να ενημερώνεται για τις διαδικασίες άσκησης αυτών των δικαιωμάτων και για τα στοιχεία επικοινωνίας με τις εθνικές αρχές προστασίας δεδομένων, οι οποίες εξετάζουν τις προσφυγές σχετικά με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.»

Στο άρθρο 4 παράγραφος 2, περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίον παρέχονται στον αιτούντα οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού.

16. Η ουσιαστική άσκηση του δικαιώματος ενημέρωσης έχει ζωτική σημασία για την ορθή λειτουργία της διαδικασίας του Δουβλίνου. Συγκεκριμένα, είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί ότι οι πληροφορίες παρέχονται κατά τρόπον ώστε ο αιτών άσυλο να κατανοεί πλήρως την κατάσταση του και την έκταση των δικαιωμάτων του, συμπεριλαμβανομένων των διαδικαστικών ενεργειών στις οποίες μπορεί να προβεί ύστερα από διοικητικές αποφάσεις που τον αφορούν.
17. Όσον αφορά τις πρακτικές πτυχές της άσκησης του δικαιώματος αυτού, ο ΕΕΠΔ επιθυμεί να αναφέρει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο ζ και παράγραφος 2 της πρότασης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να χρησιμοποιούν κοινό φυλλάδιο για τους αιτούντες, το οποίο θα περιέχει, μεταξύ άλλων, «τα στοιχεία επικοινωνίας με τις εθνικές αρχές προστασίας δεδομένων, οι οποίες εξετάζουν τις προσφυγές σχετικά με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα». Εν προκειμένω, ο ΕΕΠΔ επιθυμεί να τονίσει ότι, μολονότι οι Εθνικές

Αρχές Προστασίας Δεδομένων (εφεξής «ΕΑΠΔ») που αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφος 2 της πρότασης είναι όντως αρμόδιες να εξετάζουν προσφυγές σχετικά με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η διατύπωση της πρότασης δεν θα πρέπει να εμποδίζει τον αιτούντα (υποκείμενο των δεδομένων) να προσφεύγει κατά πρώτο λόγο στον υπεύθυνο της επεξεργασίας (εν προκειμένω, τις εθνικές αρχές που είναι αρμόδιες για τη συνεργασία Δουβλίνου). Η σημερινή διατύπωση του άρθρου 4 παράγραφος 2 αφήνει να εννοηθεί ότι ο αιτών θα πρέπει να υποβάλλει την αίτησή του - απευθείας και σε κάθε περίπτωση - στην Εθνική Αρχή Προστασίας Δεδομένων, ενώ, σύμφωνα με την πάγια διαδικασία και την πρακτική των κρατών μελών, ο αιτών καταθέτει την προσφυγή του πρώτα στον υπεύθυνο της επεξεργασίας.

18. Ο ΕΕΠΔ συνιστά επίσης να αναδιατυπωθεί το άρθρο 4 στοιχείο ζ ώστε να αποσαφηνίζονται τα δικαιώματα που παρέχονται στον αιτούντα. Η προτεινόμενη διατύπωση είναι ασαφής, διότι θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι «το δικαίωμα να ενημερώνεται για τις διαδικασίες άσκησης αυτών των δικαιωμάτων» [...] αποτελεί μέρος του δικαιώματος πρόσβασης στα δεδομένα ή/και του δικαιώματος να ζητά τη διόρθωση ανακριβών δεδομένων [...]. Εξάλλου, σύμφωνα με τη σημερινή διατύπωση της προαναφερόμενης διάταξης, τα κράτη μέλη πρέπει να ενημερώνουν τον αιτούντα όχι για το περιεχόμενο του δικαιώματος αλλά για την «ύπαρξή» τους. Δεδομένου ότι το σημείο αυτό φαίνεται να είναι θέμα στυλ και μόνον, ο ΕΕΠΔ προτείνει να αναδιατυπωθεί το άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο ζ ως εξής:

«Μόλις υποβληθεί αίτηση διεθνούς προστασίας, οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών ενημερώνουν τους αιτούντες άσυλο [...] για [...]:

ζ) το δικαίωμα πρόσβασης σε δεδομένα που τον αφορούν, και το δικαίωμα να ζητά διόρθωση ανακριβών δεδομένων που τον αφορούν ή διαγραφή δεδομένων που τον αφορούν τα οποία υπέστησαν παράνομη επεξεργασία, καθώς για τις διαδικασίες άσκησης αυτών των δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων επικοινωνίας με τις αρχές που αναφέρονται στο άρθρο 33 του παρόντος κανονισμού και τις Εθνικές Αρχές Προστασίας Δεδομένων.»

19. Όσον αφορά τις μεθόδους παροχής πληροφοριών στους αιτούντες, ο ΕΕΠΔ παραπέμπει στις εργασίες της Συντονιστικής Ομάδας για την Εποπτεία του Eurodac⁽¹⁾ (που απαρτίζεται από εκπροσώπους των Αρχών Προστασίας Δεδομένων του κάθε συμμετέχοντος κράτους και τον ΕΕΠΔ). Η Ομάδα αυτή εξετάζει προς το παρόν το θέμα αυτό στο πλαίσιο του EURODAC για να προτείνει κατάλληλες οδηγίες, μόλις καταστούν διαθέσιμα και συγκεντρωθούν τα αποτελέσματα των εθνικών ερευνών. Μολονότι αυτή η συντονισμένη έρευνα αφορά ειδικά το EURODAC, τα πορίσματά της είναι πιθανόν να έχουν ενδιαφέρον και στη συνάρτηση της διαδικασίας του Δουβλίνου, δεδομένου ότι καλύπτουν θέματα όπως οι γλώσσες/μεταφράσεις και η εκτίμηση της πραγματικής κατανόησης των πληροφοριών από τον αιτούντα άσυλο κλπ.

⁽¹⁾ Για λεπτομέρειες όσον αφορά το έργο και το καθεστώς της Ομάδας αυτής, βλ. <http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/site/mySite/pid/79>. Η Ομάδα ασκεί συντονισμένη εποπτεία του συστήματος EURODAC. Ωστόσο, από άποψη προστασίας δεδομένων, το έργο της έχει αντίκτυπο και στο γενικότερο πλαίσιο της ανταλλαγής πληροφοριών βάσει της διαδικασίας του Δουβλίνου. Οι πληροφορίες αυτές αφορούν το ίδιο υποκείμενο των δεδομένων και ανταλλάσσονται στο πλαίσιο της ίδιας διαδικασίας που το αφορά.

IV. ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

20. Όσον αφορά τις αρχές που αναφέρονται στο άρθρο 33 της πρότασης, ο ΕΕΠΑ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι η Επιτροπή θα δημοσιεύσει, στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενοποιημένο κατάλογο των αρχών που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του προαναφερόμενου άρθρου. Εάν υπάρχουν τροποποιήσεις του καταλόγου αυτού, η Επιτροπή θα δημοσιεύει ετησίως επικαιροποιημένο ενοποιημένο κατάλογο. Η δημοσίευση του ενοποιημένου καταλόγου θα συμβάλει στην εξασφάλιση διαφάνειας και θα διευκολύνει την εποπτεία από τις αρχές προστασίας δεδομένων.

V. ΝΕΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

21. Ο ΕΕΠΑ σημειώνει τη θέσπιση του νέου μηχανισμού για την ανταλλαγή σχετικών πληροφοριών μεταξύ κρατών μελών πριν εκτελεστούν οι μεταφορές (ο οποίος προβλέπεται στο άρθρο 30 της πρότασης), κρίνει δε ότι ο σκοπός αυτής της ανταλλαγής πληροφοριών είναι θεμιτός.
22. Ο ΕΕΠΑ σημειώνει επίσης ότι η πρόταση περιλαμβάνει διασφαλίσεις για την προστασία ειδικών δεδομένων, σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφοι 1 έως 3 της οδηγίας 95/46/ΕΚ για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, όπως: α) ρητή συναίνεση του αιτούντος ή/και του εκπροσώπου του, β) άμεση διαγραφή των δεδομένων από το μεταφέρον κράτος μέλος μετά την ολοκλήρωση της μεταφοράς και γ) «επεξεργασία δεδομένων υγείας διενεργείται μόνο από επαγγελματίες στον τομέα της υγείας που υπόκειται βάσει του εθνικού δικαίου ή κανόνων που θεσπίζονται από εθνικούς αρμόδιους φορείς στην υποχρέωση επαγγελματικού απορρήτου ή από άλλο πρόσωπο που υπόκειται σε ισοδύναμη υποχρέωση απορρήτου» (που έχει λάβει κατάλληλη ιατρική κατάρτιση). Επίσης, ο ΕΕΠΑ υποστηρίζει το γεγονός ότι οι ανταλλαγές θα πραγματοποιούνται μόνον μέσω του ασφαλούς συστήματος «DubliNet» και ότι οι αρχές θα ειδοποιούνται εκ των προτέρων.
23. Ο τρόπος διάρθρωσης του μηχανισμού αυτού έχει ζωτική σημασία για τη συμμόρφωσή του με το καθεστώς προστασίας δεδομένων, ιδίως εάν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η ανταλλαγή πληροφοριών θα καλύπτει πολύ ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως, π.χ., πληροφορίες σχετικά «με οποιοδήποτε ειδικές ανάγκες του αιτούντος που θα μεταφερθεί, στις οποίες σε ειδικές περιπτώσεις μπορούν να περιλαμβάνονται στοιχεία για την κατάσταση της σωματικής ή ψυχικής υγείας του». Στη συνάρτηση αυτήν, ο ΕΕΠΑ υποστηρίζει πλήρως την προσθήκη του άρθρου 36 της πρότασης το οποίο υποχρεώνει τα κράτη μέλη να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι κάθε μη ορθή χρήση δεδομένων [...] τιμωρείται με επιβολή κυρώσεων, που περιλαμβάνουν διοικητικές ή/και ποινικές κυρώσεις σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

VI. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΔΟΥΒΛΙΝΟΥ

24. Το άρθρο 32 της πρότασης της Επιτροπής ρυθμίζει τη διαβίβαση πληροφοριών. Ο ΕΕΠΑ συνέβαλε, σε παλαιότερο στάδιο, στην εκπόνηση της διάταξης αυτής και υποστηρίζει τη διατύπωση που προτείνει η Επιτροπή.

25. Ο ΕΕΠΑ τονίζει ότι οι αρχές των κρατών μελών πρέπει να ανταλλάσσουν πληροφορίες για φυσικά πρόσωπα μέσω του δικτύου DubliNet. Κατ' αυτόν τον τρόπο, όχι μόνον παρέχεται μεγαλύτερη ασφάλεια, αλλά και εξασφαλίζεται καλύτερη δυνατότητα εντοπισμού όλων των πράξεων. Εν προκειμένω, ο ΕΕΠΑ παραπέμπει στο έγγραφο εργασίας της Επιτροπής, της 6ης Ιουνίου 2007, με τίτλο «Συνοδευτικό έγγραφο της έκθεσης της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την αξιολόγηση του συστήματος του Δουβλίνου»⁽¹⁾, στο οποίο η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι «η χρήση του DubliNet είναι πάντοτε υποχρεωτική πλην των περιπτώσεων που ορίζονται στο άρθρο 15 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο» του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1560/2003 της Επιτροπής, της 2ας Σεπτεμβρίου 2003, για τα μέτρα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 343/2003 του Συμβουλίου για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας⁽²⁾ (εφεξής «κανονισμός εφαρμογής της διαδικασίας του Δουβλίνου»). Ο ΕΕΠΑ τονίζει ότι η δυνατότητα παρέκκλισης από τη χρήση του DubliNet που αναφέρεται στο προαναφερόμενο άρθρο 15 παράγραφος 1 θα πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά.

26. Ορισμένες διατάξεις προστέθηκαν ή αναδιατυπώθηκαν στην πρόταση για να εξασφαλιστεί αυτό, ο δε ΕΕΠΑ χαιρετίζει τις προσπάθειες αυτές. Για παράδειγμα, το νέο άρθρο 33 παράγραφος 4 της πρότασης αναδιατυπώθηκε ώστε να διευκρινίζεται ότι όχι μόνον τα αιτήματα αλλά και οι απαντήσεις και όλη η αλληλογραφία υπόκεινται στους κανόνες για την εγκαθίδρυση ασφαλών διαύλων ηλεκτρονικής επικοινωνίας (που προβλέπεται στο άρθρο 15 παράγραφος 1 του κανονισμού εφαρμογής της διαδικασίας του Δουβλίνου). Εξάλλου, με τη διαγραφή της παραγράφου 2 του νέου άρθρου 38, η οποία, στο προηγούμενο κείμενο (άρθρο 25), υποχρέωνε τα κράτη μέλη να αποστέλλουν τις αιτήσεις και τις απαντήσεις «κατά τρόπον ώστε να υπάρχει απόδειξη παραλαβής», αποσαφηνίζεται ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να χρησιμοποιούν το δίκτυο DubliNet και στην περίπτωση αυτήν.

27. Ο ΕΕΠΑ παρατηρεί ότι, στο πλαίσιο του συστήματος του Δουβλίνου, ελάχιστα ζητήματα της ανταλλαγής προσωπικών πληροφοριών ρυθμίζονται. Μολονότι ορισμένες πτυχές της ανταλλαγής καλύπτονται ήδη από τον κανονισμό εφαρμογής της διαδικασίας του Δουβλίνου, ο εξεταζόμενος κανονισμός, δυστυχώς, δεν φαίνεται να καλύπτει όλες τις πτυχές της ανταλλαγής προσωπικών πληροφοριών⁽³⁾.

28. Στη συνάρτηση αυτήν, επισημαίνεται ότι το ζήτημα αυτό της ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τον αιτούντα άσυλο συζητείται και από τη Συντονιστική Ομάδα για την Εποπτεία του Eurodac. Χωρίς να προδικάζει την έκβαση των εργασιών της Ομάδας αυτής, ο ΕΕΠΑ επιθυμεί να επισημάνει ήδη από τώρα ότι μια σύστασή της θα μπορούσε να αφορά τη θέσπιση συνόλου κανόνων παρόμοιων με εκείνους που περιέχονται στο εγχειρίδιο για το SIRENE του Σένγκεν.

⁽¹⁾ SEC(2007) 742.

⁽²⁾ Επίσημη Εφημερίδα L 222 της 5.9.2003, σ. 3.

⁽³⁾ Αυτό είναι πιο προφανές σε σύγκριση με το βαθμό ρύθμισης των ανταλλαγών συμπληρωματικών πληροφοριών στο πλαίσιο του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (SIRENE).

VII. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

29. Ο ΕΕΠΔ υποστηρίζει την πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα, την οποία υπέβαλε η Επιτροπή, και κατανοεί τους λόγους για τους οποίους αναθεωρείται το ισχύον σύστημα.
30. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για τη συνέπεια της πρότασης της Επιτροπής προς άλλες νομικές πράξεις που ρυθμίζουν το περίπλοκο νομικό πλαίσιο του τομέα αυτού.
31. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι η πρόταση αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στο σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, ιδίως στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, κρίνει δε ότι η προσέγγιση αυτή αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη βελτίωση της διαδικασίας του Δουβλίνου. Ο ΕΕΠΔ εφιστά ιδίως την προσοχή των νομοθετών στους νέους μηχανισμούς ανταλλαγής δεδομένων, οι οποίοι αφορούν, μεταξύ άλλων, τα ιδιαίτερα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα των αιτούντων άσυλο.
32. Ο ΕΕΠΔ επιθυμεί επίσης να αναφέρει το σημαντικό έργο που επιτελεί στον τομέα αυτόν η Συντονιστική Ομάδα για την Εποπτεία του Eurodac, και πιστεύει ότι τα αποτελέσματα των εργασιών της θα συμβάλουν ουσιαστικά στην καλύτερη διαμόρφωση του συστήματος.
33. Ο ΕΕΠΔ κρίνει ότι ορισμένες από τις παρατηρήσεις που διατυπώνονται στην παρούσα γνωμοδότηση μπορούν να αναπτυχθούν περαιτέρω όταν θα αρχίσει η πρακτική εφαρμογή του αναθεωρημένου συστήματος. Συγκεκριμένα, ο ΕΕΠΔ σκοπεύει να συμβάλει στον καθορισμό των μέτρων εφαρμογής του συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών μέσω του δικτύου Dublinet, όπως αναφέρεται στις παραγράφους 24 έως 27 της ανά χείρας γνωμοδότησης.

Βρυξέλλες, 18 Φεβρουαρίου 2009.

Peter HUSTINX

Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων